

ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Άτακτη Έκδοση Των Μαθητών ΤοΥ Ε' 1

Τεύχος Αφιερωμένο στο Βυζαντινό Πολιτισμό, τα Βιβλία και τις Βιβλιοθήκες

Καλλονή Λέσβου Καλοκαίρι 2009-2010

για την εφημερίδα μας

Το τεύχος που κρατάτε στα χέρια σας κοστίζει 1 ευρώ. Τα χρήματα αυτά προορίζονται για καλό σκοπό! Η τάξη μας αποφάσισε να δωρίσει αυτά τα χρήματα στο Διάζωμα για να τα διαθέσει στα έργα αναστήλωσης του Αρχαίου Θεάτρου Μυτιλήνης.

ΤΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ 'ΔΙΑΖΩΜΑ'

Τα αρχαία θέατρα αποτελούν μοναδικά δείγματα εξαιρετικής αρχιτεκτονικής. Είναι κορυφαία επιτεύγματα του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Το σωματείο 'ΔΙΑΖΩΜΑ' ασχολείται με την καταγραφή, την αναστήλωση και ανάδειξη των αρχαίων ελληνικών θεάτρων.

Επιστήμονες, διανοούμενοι, καλλιτέχνες, άνθρωποι της αυτοδιοίκησης και ενεργοί πολίτες αγάλισαν το «ΔΙΑΖΩΜΑ». Συμπολίτες μας που έχουν αποφασίσει ότι η έρευνα, η μελέτη, η προστασία, η ανάδειξη και, όπου είναι εφικτό, η χρήση των αρχαίων θεάτρων και των άλλων χώρων θέασης και ακρόασης, όπως είναι τα αρχαία ωδεία και στάδια, είναι και δική τους υπόθεση. Η μέριμνα για τα μνημεία ήταν πάντα και παραμένει ένα ξεχωριστό κομμάτι της ζωής τους. Δεν τα αντιμετωπίζουν ως ερείπια, ως νεκρά πράγματα. Βλέπουν σε αυτά ζωντανούς οργανισμούς που εκπέμπουν μηνύματα γνώσης, σοφίας, αισθητικής, αρμονίας, διαλόγου με το περιβάλλον και τη φύση, που στέλνουν μηνύματα ζωής. Διαφωνούν με την κλασική αντιμετώπισή τους, αυτή που τα αντιμετωπίζει ως μουσειακά είδη, που τα βάζει στην άκρη, στο περιθώριο της εποχής μας, που εθελουφλεί μπροστά στη μουσική ζωή τους, που αγνοεί τη δική τους προσαρμοστικότητα και εναρμόνιση με την κάθε ιστορική περίοδο.

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

Το αρχαίο θέατρο της Μυτιλήνης βρίσκεται στην βορειοδυτική πλευρά της πόλης, σε μια πλαγιά, μέσα σε ένα, κατάφυτο από πεύκα, δάσος. Η πρώτη

ανασκαφική έρευνα στον χώρο του αρχαίου θεάτρου πραγματοποιήθηκε το 1928 από τον Γ. Ευαγγελίδη. Ο κ. Ευαγγελίδης υποστηρίζει ότι το θέατρο ήταν ένα εκ των 3 (τριών) μεγαλύτερων της αρχαίας Ελλάδας, καθώς διέθετε 15.000 θέσεις θεατών και την ίδια στιγμή κατατάσσεται σε ανάλογη θέση και μπορεί να θεωρηθεί εφάμιλλο του αρχαίου θεάτρου της Επιδαύρου, όσον αφορά το μέγεθος και την ακουστική.

Η έναρξη της οικοδόμησης του αρχαίου θεάτρου της πόλης μας και μάλιστα η πρώτη οικοδομική του φάση ανάγεται στην Ελληνιστική περίοδο (300-100 π.Χ.) (συνεπώς μιλάμε για ένα θέατρο με ιστορία 2300 χρόνων περίπου,) όπως αποδεικνύουν τα ειδώλια και τα αρχιτεκτονικά μέλη, που βρέθηκαν επί τόπου ή χρησιμοποιήθηκαν σε δεύτερη χρήση για την οικοδόμηση του κάστρου της Μυτιλήνης.

Εν συνεχεία στους επόμενους αιώνες, το θέατρο ανακαινίστηκε σε εντυπωσιακό βαθμό κατά την διάρκεια της Ρωμαϊκής εποχής, οπότε και η Λέσβος παρουσιάζει μια πρωτόγνωρη πολιτισμική άνθηση, η οποία σηματοδοτείται και από την επέκταση και διαπλάτυνση του θεάτρου.

Σοφία Σεβαστέλλη

παιδική εφημερίδα

εκδίδεται από τους μαθητές του Ε'1 του Δημοτικού Σχολείου Καλλονής Λέσβου - τεύχος δεύτερο-καλοκαίρι 2010- η δακτυλογράφηση έγινε από τους μαθητές **Μπάμπη Τοδόροφ, Ζωή Γαλατσίδα, Μαίρη Κουτρουλή, Άγγελο Αγγελόπουλο, Γιώργο Πισιμίση και Ελένη Αυλωνίτη.** Ο σχεδιασμός, η σελιδοποίηση και η διόρθωση των κειμένων έγινε από τον εκπαιδευτικό **Κωνσταντίνο Καρατόλιο.**

Την εφημερίδα μας μπορείτε να τη βρείτε έγχρωμη σε ηλεκτρονική μορφή στη διεύθυνση

<http://sites.google.com/site/istoriakaiekpaidevsi/ekpaidevtikoyliko/efimerides>

Λίγα λόγια για την...

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

το διαμάντι της Βυζαντινής Τέχνης

Ο πρώτος ναός της Αγίας Σοφίας θεμελιώθηκε από τον Μ. Κωνσταντίνο το 330 μ.Χ. Η ανέγερση του ναού ολοκληρώθηκε από τον γιο του Κωνσταντίνο και τα εγκαίνια έγιναν το 346.

Κατά την εποχή του Αρκαδίου, το 404, η πρώτη Αγία Σοφία πυρπολείται και θα κτισθεί εκ νέου από τον Θεοδοσίο τον Β΄. Θα πυρποληθεί όμως και πάλι το 532, κατά τη Στάση του Νίκα. Έτσι, ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός Α΄ αποφασίζει να κατασκευάζει την εκκλησία από την αρχή στον ίδιο χώρο, αλλά πολύ πιο επιβλητική, για να δεσπόζει στη Βασιλεύουσα. Τα θεμέλια αυτού του μεγαλοπρεπή ναού θα μπουν στις 23 Φεβρουαρίου του 532, με σχέδια που εκπόνησαν οι αρχιτέκτονες Ανθέμιος Τραλλιανός και Ισίδωρος ο Μιλήσιος.

Η εκκλησία έχει μήκος 75 μέτρα και πλάτος 70 μέτρα. Ο τρούλος έχει περίμετρο 32 μέτρα και φωτίζεται από 40 παράθυρα. Το υψηλότερο σημείο του τρούλου έχει ύψος 56 μέτρα. Εκατό κολόνες από πολυτελές μάρμαρο υποστηρίζουν τα τόξα και τους θόλους.

Για την ολοκλήρωση του κολοσσιαίου έργου δούλεψαν αδιάκοπα επί έξι χρόνια 10.000 τεχνίτες, ενώ ξοδεύτηκαν 320.000 λίρες (περίπου 120.000.000 ευρώ σε σημερινό νόμισμα). Από κάθε σημείο από όπου υπήρχε Ελληνισμός, έγινε προσφορά: Τα πράσινα μάρμαρα από τη Μάνη και την Κάρυστο, τα τριανταφυλλιά από τη Φρυγία και τα κόκκινα από την Αίγυπτο. Από τον υπόλοιπο κόσμο προσφέρθηκαν τα πολύτιμα τετράδια, ο χρυσός, το ασήμι και το ελεφαντόδοντο, για τη διακόσμηση του εσωτερικού.

Τα εγκαίνια έγιναν στις 27 Δεκεμβρίου του 537 από τον Ιουστινιανό, ο οποίος βλέποντας την υπεροχή της Αγίας Σοφίας έναντι του ξακουστού ναού του Σολομώντα, αναφωνεί: « Νενίκηκά σε Σολομών ».

Ελευθερία Κεχαγιά

Γιώργος Καραδήμος

Η βιβλιοθήκη της Μυτιλήνης

Την συνέντευξη με τον Δημήτριο Σταθέλλη, υπάλληλο της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Μυτιλήνης πήρε ο μαθητής **Ανδρόνικος Ατσίκπασης**

-Πότε ιδρύθηκε η βιβλιοθήκη;

«Η βιβλιοθήκη ιδρύθηκε το 1945. Μετά την απελευθέρωση και με πρωτοβουλία της Ε.Α.Μ. μεταφέρθηκε στην βιβλιοθήκη τμήμα της συλλογής βιβλίων του καθηγητή Δημήτρη Βερναδάκη, που από το 1912 βρισκόταν στο γυμνάσιο της πόλης.

Από το 1952 η βιβλιοθήκη γίνεται δημόσια».

-Τα βιβλία που έχετε, τα αγοράζονται;

«Τα βιβλία που έχουμε και τα αγοράζουμε με χρήματα που μας δίνει το υπουργείο παιδείας αλλά και πολλά από αυτά είναι δωρεές αναγνωστών και φίλων, με πρώτη δωρήτρια την κυρία Πασχαλίδη και αργότερα τους: Λευκία, Μανδρά, Λαδά, Πλάτωνα, Καμπά, Παπανικόλα και άλλους».

-Πόσους τίτλους βιβλίων έχει η βιβλιοθήκη;

«Αυτή τη στιγμή τα βιβλία μέσω αγορών και δωρεών αριθμούν πάνω από 100.000 τίτλους και από το 1992 ξεκίνησε η μηχανογράφηση της βιβλιοθήκης που συνεχίζεται και διευκολύνει κατά πολύ την πρόσβαση του κοινού στο υλικό της».

-Ποιες κατηγορίες βιβλίων έχει η βιβλιοθήκη;

«Οι κατηγορίες είναι πολλές όπως:

1/ συλλογή από σπάνια και πολύτιμα βιβλία, που χρονολογούνται από το 1583 έως και το 1889, καθώς επίσης και τις πρώτες εκδόσεις κάποιων έργων της νεοελληνικής λογοτεχνίας.

2/ Τοπική συλλογή Λεσβιακών έργων από συγγραφείς Λεσβιακής καταγωγής και έργων σχετικών με το νησί που αριθμεί περίπου 2,500 τίτλους.

3/ Ελληνική και ξένη πεζογραφία που αποτελεί τον κορμό του δανειστικού τμήματος.

4/ Βιβλία για παιδιά και νέους που ανανεώνονται συνεχώς με νέες εκδόσεις.

5/ Αξιόλογες επίσης είναι οι συλλογές Κοινωνιολογίας, Ιστορίας και Ελληνικής Φιλολογίας.

6/ Αρχείο τοπικού τύπου από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Σύγχρονος τοπικός τύπος από το 1962 έως σήμερα.

7/ Φύλλα εφημερίδας της κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.)».

-Έχετε να μας προτείνετε κάποιο βιβλίο;

«Άπειρα από την συλλογή παιδική λογοτεχνία».

-Η βιβλιοθήκη λειτουργεί και ως δανειστική;

«Αρκετά από τα βιβλία δανείζονται. Η διάρκεια δανεισμού είναι 10 ημέρες με δυνατότητα ανανέωσης του δανεισμού για άλλες 10 ημέρες αρκεί κάποιος να είναι μέλος. Η εγγραφή μέλους είναι δωρεάν.

Εάν κάποιος είναι ανήλικος έρχεται στην βιβλιοθήκη συνοδευόμενος από τον γονέα του και γράφεται μέλος με την ταυτότητα του γονέα, ο αριθμός των βιβλίων που μπορεί να δανειστεί κάποιος είναι δύο βιβλία κάθε φορά».

-Λειτουργεί και κινητή βιβλιοθήκη;

«Από το 2000 η δημόσια βιβλιοθήκη εξυπηρετεί και τους κατοίκους των απομακρυσμένων περιοχών του νησιού με ένα βιβλιοαυτοκίνητο το οποίο μπορεί να διακινεί έως 4.000 τόμους βιβλίων, (ελληνικής και ξένης λογοτεχνίας, παιδικά, γεωργικά και κτηνοτροφικά, βιντεοκασέτες της εκπαιδευτικής ραδιοτηλεόρασης).

Το βιβλιοαυτοκίνητο διαθέτει επίσης πλήρη τεχνολογικό εξοπλισμό (video, τηλεόραση, ηλεκτρονικό υπολογιστή).

-Ποιό είναι το ωράριο λειτουργίας της βιβλιοθήκης;

«Η βιβλιοθήκη λειτουργεί καθημερινά εκτός σαββατοκύριακου από 8:00 π.μ. έως 1:15μ.μ. και τα απογεύματα της τρίτης και πέμπτης από τις 5:15μ.μ. έως τις 8:15μ.μ.».

Συνέντευξη

Ο Στάθης Γκότσης, Ιστορικός και υπεύθυνος του Γραφείου Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Βυζαντινού Μουσείου Αθηνών παραχώρησε την παρακάτω συνέντευξη στη μαθήτριά **Μιχαέλα Μαλαμέλη** μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

1) Πότε ιδρύθηκε το μουσείο;

Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο ιδρύθηκε με νόμο του κράτους το 1914. Είναι ένα από τα μεγάλα δημόσια μουσεία της χώρας.

2) Από τι συλλογές απαρτίζεται;

Στις συλλογές του μουσείου υπάρχουν χιλιάδες αντικείμενα: εικόνες, ξυλόγλυπτα, τοιχογραφίες, γλυπτά, ψηφιδωτά, κεραμικά, αντικείμενα μικροτεχνίας, υφάσματα, χειρόγραφα, χάρτινα αντικείμενα και παλαιούτυπα (παλιά βιβλία), πίνακες ζωγραφικής.

3) Υπάρχουν εκθέματα από την Λέσβο στο μουσείο;

Στο μουσείο υπάρχουν αντικείμενα από σχεδόν όλες τις περιοχές της χώρας και από τη Λέσβο. Γνωστότερο από όλα τα εκθέματα που προέρχονται από το νησί είναι ένα σύνολο πολύτιμων αντικειμένων (χρυσά νομίσματα και κοσμήματα, καθώς και ασημένια σκεύη) που χρονολογούνται τον 7^ο αιώνα. Βρέθηκαν τυχαία το 1951 στην περιοχή Κράτηγος. Ήταν θαμμένα και κρυμμένα όλα μαζί, γι' αυτό και ονομάζονται ο «θησαυρός» της Μυτιλήνης. Από τη Λέσβο είναι και αρκετά άλλα εκθέματα, όπως ένα κόσμημα (εγκόλπιο) από χρυσό και πολύτιμους λίθους που χρονολογείται στον 17^ο αιώνα και βρισκόταν κάποτε στο ναό της Κοίμησης στην Αγιάσο.

4) Τι είναι τα εκπαιδευτικά προγράμματα;

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι δράσεις που σχεδιάζονται από το μουσείο για διάφορες ομάδες επισκεπτών. Συνήθως οργανώνονται γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα, το οποίο προσεγγίζεται σφαιρικά με την ενεργητική συμμετοχή των επισκεπτών. Στόχος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι η γνωριμία με πλευρές του πολιτισμού και της ιστορίας, με τρόπο άμεσο, δημιουργικό και ευχάριστο.

5) Τι είδους εκπαιδευτικά προγράμματα έχετε τώρα στο μουσείο;

Στο μουσείο μας γίνονται πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα για διάφορες κατηγορίες επισκεπτών. Αυτήν την περίοδο για μαθητές Ε δημοτικού πραγματοποιείται καθημερινά το πρόγραμμα με τίτλο «Στα χρόνια του Βυζαντίου». Κύριο θέμα του είναι ο ρόλος του αυτοκράτορα κατά την βυζαντινή περίοδο. Για μικρότερα παιδιά γίνεται ένα πρόγραμμα για την καθημερινή ζωή στα βυζαντινά χρόνια.

6) Αν επιλέγατε να παρουσιάσετε ένα έκθεμά σας, ποιο θα ήταν αυτό και γιατί;

Δύσκολα μπορεί να επιλέξει κανείς από τόσα πολλά και σημαντικά εκθέματα. Πάντως, ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον και γοητευτικό έκθεμα είναι το μικρό αγαλματάκι του Ορφέα, που χρονολογείται στον 4^ο αιώνα και προέρχεται από την Αίγινα. Πρόκειται για μια αλληγορική παράσταση του Χριστού-Ορφέα που προσελκύει πιστούς.

7) Ποια είναι η παρακαταθήκη της βυζαντινής τέχνης στις μέρες μας;

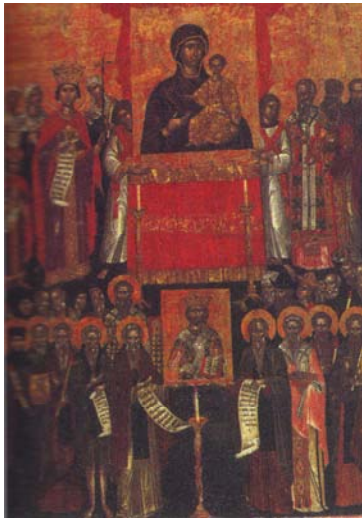
Η βυζαντινή τέχνη έχει επηρεάσει πολλούς νεότερους καλλιτέχνες όπως ο Τσαρούχης, ο Παρθένης, ο Εγγονόπουλος κ.ά. Συνεχίζει και στις μέρες μας να διαμορφώνει τις αισθητικές αντιλήψεις πολλών ανθρώπων, αφού είναι μια τέχνη που επιβιώνει στις εκκλησίες και στα χριστιανικά αντικείμενα. Πάντως, και σύγχρονοι καλλιτέχνες, όπως ο Στέλιος Φαϊτάκης, συνεχίζουν να αναζητούν στη βυζαντινή τέχνη τα εικαστικά εργαλεία τους για να εκφράσουν σημερινούς προβληματισμούς.

Μαρμάρινο αγαλμάτιο του Ορφέα να παίζει λύρα ανάμεσα σε ζώα. Αποτελεί αλληγορική παράσταση του Χριστού που προσελκύει πιστούς. Από την Αίγινα, 4^{ος} αι., ΒΧΜ

Συνέντευξη με τον Μανόλη Ρουκούδη,

αγιογράφο και συντηρητή έργων τέχνης από το Ρέθυμνο.

1. Που είναι το εργαστήριό σας και ποιο το αντικείμενό σας;
  - Το εργαστήριό μου είναι στο Σπήλι του Δ. Λάμπης στο Ρέθυμνο Κρήτης. Ασχολούμαι με την συντήρηση έργων τέχνης, την αγιογραφία και με ψηφιδωτά.
2. Πολύ ενδιαφέρον. Τι σας έκανε να ασχοληθείτε με το αντικείμενο;
  - Η κλίση που είχα για την ζωγραφική και η αγάπη στην διατήρηση των αντικειμένων τέχνης στον χρόνο.
3. Τι υλικά χρησιμοποιείτε στη συντήρηση;
  - Τα υλικά που χρησιμοποιούμε στη συντήρηση είναι πολλά. Έχει να κάνει με τι υλικό είναι κατασκευασμένο το αντικείμενό μας, (ξύλο, τοίχος, πέτρα, ψηφιδωτό κλπ) σε τι κατάσταση βρίσκεται (ποσό έχει προχωρήσει η καταστροφή πάνω στο έργο και ποιες ήταν οι αιτίες που το προξένησαν. Όταν εξετάσουμε όλες αυτές τις παραμέτρους καταλήγουμε και στα υλικά που θα χρησιμοποιήσουμε για τη συντήρηση του έργου τέχνης.
4. Έχετε συντηρήσει βυζαντινές εικόνες ή μεταβυζαντινές εικόνες;
  - Ναι. Η πιο παλιά που έχω συντηρήσει είναι του 1631 μ.Χ., εικονίζει τον Χριστό Ένθρονο και την Κοίμηση της Παναγίας του ίδιου αγιογράφου .... που δυστυχώς είναι άγνωστος. Δεν έχει απογράψει το έργο του.....

5. Υπάρχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην κρητική τέχνη;
  - Υπάρχουν δυο σχολές - ρεύματα στην Ορθόδοξη εικονογραφία: α) η Κρητική Σχολή και β) η Μακεδονική Σχολή. Η Σχολή αυτή (Σημείωση Της Έκδοσης: εννοεί την κρητική) παραμένει περισσότερο πιστή στον βυζαντινό ιδεαλισμό. Είναι τέχνη συντηρητική, με χαρακτηριστικά τις συγκρατημένες κινήσεις, τη λιτότητα, την ευγένεια των προσώπων και γενικά την προσήλωση στη βυζαντινή παράδοση. Το φως στη στενή τεχνοτροπία είναι λιγοστό και μοιάζει να πηγάζει από κάποιο βάθος, στοιχείο που υποβάλλει στον πιστό βαθιά κατάνυξη. Θεωρήθηκε ως η τέχνη των μοναχικών κύκλων. Η γνήσια Κρητική Σχολή διαμορφώθηκε στην Κρήτη - εξ ου και η ονομασία της - μετά το κοσμοϊστορικό γεγονός της πτώσης του Βυζαντίου, τον ΙΕ' αιώνα και στις αρχές του ΙΣΤ' αιώνα. Κυριότερος εκπρόσωπος ο Θεοφάνης ο Κρης, ο οποίος αγιογράφησε στα Μετέωρα και στο Άγιο Όρος.
6. Ποια πιστεύετε ότι είναι η παρακαταθήκη της βυζαντινής τέχνης σήμερα;
  - Η ανατολική ορθόδοξη Εκκλησία είναι άρρηκτα δεμένη με την ύπαρξη και τη θέση των εικόνων μέσα στο ναό, αφού αυτές εκφράζουν το βαθύτερο νόημα του ορθοδόξου δόγματος. Η εικόνα, αυθεντικό δημιούργημα του βυζαντινού πολιτισμού, είναι μέρος της προσευχής και της λατρείας, αλλά συγχρόνως μέσο διδασκαλίας της βαθύτερης αλήθειας και μυστικής επικοινωνίας του πιστού με τον υπερβατικό χώρο. Οι μορφές των αγίων που απεικονίζουν ταυτίζονται με το ιερό πρότυπο, και κατά συνέπεια η απόδοση της τιμής και της προσκύνησης γίνεται στον απεικονιζόμενο άγιο δια μέσου της εικόνας. Η πορεία αυτή στον 20ό αιώνα αποτέλεσε μια πνευματική αναζήτηση, αυτό δηλαδή που είναι και η αγιογραφία της Ορθοδοξίας. Με τον τρόπο αυτόν ωρίμασε και η σύγχρονη αντίληψη για τα έργα τέχνης και η τέχνη βάδισε στον ίδιο δρόμο με την εικόνα. Ο βυζαντινός πολιτισμός διασώζεται μέσα από ανεκτίμητους θησαυρούς μοναδικής τέχνης που άφησε στο διάβα των αιώνων. Οι περίφημες ψηφιδωτές εικόνες, τα μοναδικής αξίας δάπεδα, τα εικονογραφημένα

χειρόγραφα αποτελούν τη μεγαλύτερη παρακαταθήκη αυτού του πολιτισμού. Η ορθόδοξη βυζαντινή αιογραφία δεν είναι απλά θρησκευτική τέχνη, αλλά καθαρά θεολογική. Τα θέματά της δεν είναι απλή ιστορία αλλά αποτελούν υψηλή θεολογία της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Την ίδια γραμμή ακολουθεί και ο ορθόδοξος αιογράφος. Η αιογραφία δεν εκφράζει την προσωπική αντίληψη του καλλιτέχνη, αλλά τη συνείδηση της Θείας Αποκάλυψης και έχει οικουμενικό

χαρακτήρα. Ο αιογράφος πρέπει πέρα από τις όποιες αιογραφικές γνώσεις διαθέτει να μπορεί να ιστορεί θεολογικά μέσα από τις εικόνες του, δημιουργώντας τη συνέχεια της παράδοσης που θέλει τη βυζαντινή αιογραφία να διακονεί στο πέρασμα των αιώνων την ορθόδοξη πίστη.

Τη συνέντευξη πήρε ο Γιώργος Πισιμίσης ηλεκτρονικά με το πρόγραμμα Windows Live Messeng

Βιογραφία

Κάρολος Ντίκενς

Ο Κάρολος Ντίκενς γεννήθηκε στις 9 Φεβρουαρίου του 1812 στο Portsmouth, στην Αγγλία και ήταν το δεύτερο από τα οκτώ παιδιά της οικογένειάς του. Η οικογένειά του ήταν σε δύσκολη οικονομική κατάσταση και συχνά μετακόμιζε επειδή ο πατέρας του Ντίκενς ήθελε να βρει δουλειά. Ο Ντίκενς δεν πήγε κανονικά στο σχολείο, όμως αγαπούσε πολύ το διάβασμα. Λόγω χρεών ο πατέρας του μπήκε στη φυλακή και ο μικρός Κάρολος αναγκάστηκε να δουλέψει σε εργοστάσιο. Μια απρόσμενη κληρονομιά άλλαξε την τύχη του και έτσι παράτησε το εργοστάσιο και πήγε στο σχολείο.

Όταν τελείωσε το σχολείο δούλεψε σε δικηγορικό γραφείο αλλά επειδή δεν του άρεσε εργάστηκε ως ρεπόρτερ και έγινε πολύ διάσημος. Παράλληλα έγραφε βιβλία που ήταν και το αγαπημένο του χόμπι. Έργα του:

Και λίγα ανέκδοτα

Αννούλα: Ο μπαμπάς μου έχει χρυσά μετάλλια στο γκολφ, στην κολύμβηση και στο τένις.

Γιωργάκης: Αλήθεια; Πρέπει να είναι φοβερός αθλητής.

Αννούλα: Όχι, είναι ληστής.

Δάσκαλος μουσικής: Κωστάκης, γιατί στέκεσαι πάνω στην καρέκλα σου;

Όλιβερ Τουίστ, Νίκολας Νίκλεμπι, Δαβίδ Κόπερφιλντ, Δύσκολα χρόνια, Ιστορία Δύο Πόλεων, Μεγάλες Προσδοκίες κ.α..

Στην προσωπική του ζωή ήταν λίγο άστατος. Παντρεύτηκε τρεις φορές και απέκτησε δέκα παιδιά με την δεύτερη γυναίκα του.

Τα βιβλία του επηρέασαν πολύ παιδιά και μεγάλους και κατάφερε να διορθώσει πολλά κακά και αδικίες της κοινωνίας.

Πηγή: www.allforwinter.com

Μαίρη Κουτρουλή

Κωστάκης: για να πιάσω τις ψηλές νότες, κύριε.

Πελάτης: γιατρέ νομίζω ότι τα βλέπω όλα διπλά.

Γιατρός: Εντάξει ξαπλώστε στον καναπέ.

Πελάτης: σε ποιους από τους δύο;

Βασίλης Βασιλέφ

Η Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας

Η ίδρυση και το τέλος της

Σήμερα με τον όρο «Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας» εννοούμε την αρχαία Βιβλιοθήκη της πόλης Αλεξάνδρειας στην Αίγυπτο. Ιδρύθηκε στην Ελληνιστική εποχή επί διακυβέρνησης του Πτολεμαίου Α΄, με την παρότρυνση του Δημήτριου Φαληρέα και έγινε το εκδοτικό κέντρο του τότε γνωστού κόσμου, υπερσκελίζοντας ως προς τον πλούτο των χειρόγραφών της κάθε άλλη βιβλιοθήκη της εποχής της και του παρελθόντος.

Η μαζική παραγωγή χειρογράφων έγινε ωστόσο από τον εξόριστο Δημήτριο Φαληρέα με εντολή του Πτολεμαίου του Α΄. Καταφέρανε να συγκεντρώσουν μια τεράστια συλλογή από

βιβλία, χειρόγραφα, χάρτες, κ.α.. Ο Δημήτριος Φαληρέας, θεωρείται ο εμπνευστής του Μουσείου, που ήταν αφιερωμένο στις Μούσες, προστάτιδες των τεχνών και επιστημών.

Κατά τη Ρωμαϊκή εποχή, τα χειρόγραφα απέκτησαν τη μορφή κωδίκων (βιβλίων) και άρχισαν να αποθηκεύονται σε ξύλινα κουτιά που λέγονταν ερμάρια.

Μερικές συλλογές χειρογράφων που υπήρχαν ήταν οι: Επιστήμες, Οργάνωση και ο Αιγυπτιακός τομέας.

Το τέλος της Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας ήρθε σταδιακά ξεκινώντας από τον Ιούλιο Καίσαρα το 48π.Χ και λίγο αργότερα από τους Άραβες στις αρχές του 7^{ου} αιώνα οπότε καταστράφηκε ένα μεγάλο κομμάτι από βιβλία και χειρόγραφα.

Η νέα Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας είναι υπό την αιγίδα της UNESCO και της αιγυπτιακής κυβέρνησης, λειτουργεί από το 2002 και περιέχει ποικίλες συλλογές πάνω σε διάφορα θέματα. Στην ουσία ο σχεδιασμός επιδιώκει να αποδώσει την κληρονομιά του παρελθόντος και της πολιτισμικής ακτινοβολίας πάνω σε όλο τον κόσμο.

(στη φωτογραφία βλέπουμε τη σύγχρονη βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας)

Δήμητρα Κόνσουλα

Οι πάπυροι

Οι Αρχαίοι Αιγύπτιοι γράφανε σε παπύρους επειδή δεν είχαν χαρτί.

Ζούσαν δίπλα στον ποταμό Νείλο όπου υπήρχαν πολλά καλάμια για να φτιάχνουν τους πάπυρούς τους. Ο πάπυρος ήταν φτιαγμένος από ελαφρό υλικό. Όσοι ξέρανε, γράφανε στους πάπυρους με το χέρι και είχαν αφιερώσει όλη τους τη ζωή σε αυτό. Ο πάπυρος διαλυόταν πολύ εύκολα. Οι Αιγύπτιοι εξήγαγαν τον πάπυρο. Ο μεγαλύτερος όγκος του εμπορίου γινόταν στο φοινικικό λιμάνι που ονομάζονταν «Βίβλος» και έτσι οι πάπυροι ονομάστηκαν «βιβλία». Οι Αιγύπτιοι όταν έκαναν πόλεμο με κάποιον τον απέκλειαν από την αγορά του παπύρου γεγονός το οποίο συντέλεσε στο να ξεπεραστεί τελικά το υλικό και να αντικατασταθεί από την περγαμηνή.

Ισμήνη Ιντζιοτζή

Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ

Στην διάρκεια του 8^{ου} αιώνα, κατά τη βασιλεία του αυτοκράτορα Λέοντα Γ', τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία συντάραξε η διαμάχη της Εικονομαχίας. Όταν ο αυτοκράτορας Λέων Γ' έκανε τις αλλαγές και τις προσαρμογές στους νόμους, αποφάσισε τα εξής:

- Να απαγορευτεί η προσκύνηση και η λατρεία των εικόνων,
- Να υποχρεωθούν οι μοναχοί να υπηρετήσουν τη στρατιωτική θητεία τους πριν λάβουν το ιερατικό τους αξίωμα.

Οι αποφάσεις αυτές ξεσήκωσαν τους κληρικούς και το λαό, δημιουργώντας δύο αντίπαλες παρατάξεις :

- Τους εικονολάτρες, οι οποίοι υπερασπίζονταν τη λατρεία των εικόνων,
- Τους εικονομάχους ή εικονοκλάστες, που στήριζαν τις αποφάσεις του αυτοκράτορα.

Το γεγονός, που διάρκεσε περίπου ένα αιώνα, είχε άσχημα αποτελέσματα για όλους. Πολλές εικόνες και ψηφιδωτά καταστράφηκαν, καθώς συνέβησαν φοβερές σφαγές.

Τη φοβερή αυτή κατάσταση σταμάτησε η αυτοκράτειρα Θεοδώρα στην Ζ' οικουμενική σύνοδο (843μ.Χ.) λέγοντας: <<Κατά τη προσκύνηση των εικόνων η λατρεία των πιστών απευθύνεται στα εικονιζόμενα ιερά πρόσωπα και όχι προς την ίδια την εικόνα και τα υλικά από τα οποία είναι φτιαγμένη>>.

Την αναστήλωση των εικόνων τη γιορτάζουμε τη Κυριακή της Ορθοδοξίας, τη πρώτη Κυριακή των νηστειών του Πάσχα.

Πηγές:

Καρατόλιος Κωνσταντίνος: «Εικονομαχία- η σύγκρουση που άλλαξε τη μορφή του Βυζαντίου», ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ, τ.94 (2010), 92- 105.

Ομάδα Συγγραφέων: ΙΣΤΟΡΙΑ Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ- ΣΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ, ΟΕΔΒ, Αθήνα χ.χ.

Αλέξης Καλπακίδης

(στην εικόνα βυζαντινή μικρογραφία που απεικονίζει τον Λέοντα Γ' να κηρύσσει την εικονομαχία)

Το ταξίδι των γλυπτών του Παρθενώνα (με αφορμή την καμπάνια Bring them Back)

Ήταν το 1806, όταν ξεκίνησε το «ταξίδι» των Γλυπτών. Προορισμός η Βρετανία. Κομιστής ο συλλέκτης αρχαιοτήτων, Κόμης του Έλγιν. Στην Ακρόπολη των Αθηνών έμεινε μονάχα το ½ από τον διάκοσμο της Ζωφόρου και αφαιρέθηκαν δεκάδες γλυπτά, από τα υψηλότερα έργα τέχνης του Αρχαίου Ελληνικού Πολιτισμού. Στη Βρετανία τα γλυπτά πήραν το όνομα **Ελγίνεια**.

Στη διάρκεια λίγων ετών ο Έλγιν κατάφερε να συγκεντρώσει 33 φορτία αρχαιοτήτων από τον Παρθενώνα κόβοντας τις ζωφόρους σε κομμάτια που να μπορούν να μεταφερθούν και αφαιρώντας γλυπτά που συχνά ήταν σκαλισμένα στο ίδιο το κτίριο. Μολονότι ο Έλγιν προόριζε τη συλλογή για την προσωπική του κατοικία, τελικά πούλησε τα αποκαλούμενα «Ελγίνεια μάρμαρα» στη Βρετανική κυβέρνηση το 1816. Τα γλυπτά αυτά αποθηκεύτηκαν στο Βρετανικό Μουσείο του Λονδίνου την ίδια χρονιά.

Ήδη από την εποχή που ο Λόρδος Έλγιν αφαίρεσε τμήματα του Παρθενώνα, πολλοί χαρακτήρισαν τη συμπεριφορά του σαν μια

πράξη βανδαλισμού η οποία αλλοίωσε τον ναό για πάντα. Μόλις οι Έλληνες απέκτησαν την ανεξαρτησία τους το 1832 άρχισαν να ζητούν την επιστροφή των τμημάτων που είχαν αφαιρεθεί από το σημαντικότερο εθνικό τους σύμβολο. Από τον Λόρδο Βύρωνα και μετά, υπήρξαν πολλοί ένθερμοι υποστηρικτές της επιστροφής, τόσο Βρετανοί όσο και Έλληνες, οι οποίοι εξετίμησαν τη σημασία του Παρθενώνα, τόσο για τον ελληνικό όσο και για τον παγκόσμιο πολιτισμό.

Σε ανακοίνωση που εξέδωσε το Βρετανικό Μουσείο τον Απρίλιο του 2007, αναφέρεται ότι δεν προτίθεται να παραχωρήσει την κυριότητα των Γλυπτών του Παρθενώνα σε ελληνικό μουσείο. Νεότερη ανακοίνωση του Βρετανικού Μουσείου (2009) ανέφερε πως, με την ευκαιρία των εγκαινίων του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, θα ήταν διατεθειμένο να δανείσει τα Γλυπτά, αρκεί η Ελληνική Κυβέρνηση να αναγνωρίσει το δικαίωμα ιδιοκτησίας τους στο Μουσείο. Η Ελληνική Κυβέρνηση απέρριψε την πρόταση.

Κουτρουλή Μαίρη

Το Ρωμαϊκό Υδραγωγείο στη Μόρια της Λέσβου

Σε απόσταση 6 χιλιομέτρων από τη Μυτιλήνη, κοντά στη Μόρια συναντάμε το ρωμαϊκό υδραγωγείο.

Κτισμένο πιθανώς τον 3^ο ή τον 2^ο μ.Χ. αιώνα αποτελούσε μέρος του συστήματος υδροδότησης της Μυτιλήνης που ξεκινούσε από το όρος Όλυμπος, κοντά στην Αγιάσο, και με την διοχέτευση νερού μέσω υπόγειων πήλινων αγωγών, σκαλισμένων αυλακιών πάνω στα βράχια και αψίδων κατέληγε στην πρωτεύουσα του νησιού.

Διέσχισε την εντυπωσιακή απόσταση των 26 χιλιομέτρων και διοχέτευσε στη Μυτιλήνη σύμφωνα με υπολογισμούς 127.000 κυβικά μέτρα νερού την ημέρα.

Από το υδραγωγείο σώζεται τοξοστοιχία μήκους 170μ. με 17 τόξα που στηρίζονται σε πεσσούς. Οι πεσσοί και οι θολίτες των τόξων είναι κατασκευασμένοι από λεσβιακό γκρίζο μάρμαρο.

Από το 1999 βρίσκονται σε εξέλιξη εργασίες στερέωσης-αποκατάστασης του μνημείου.

Μυρσίνη Βαρβεριδής

Βιβλία που διαβάσαμε

Το πιο ωραίο όνομα,

της Κατερίνας Μουρίκη, από τις εκδόσεις Ψυχογιός

Ποιο είναι το πιο ωραίο όνομα στον κόσμο; Τη λύση σ' αυτή την ερώτηση αναλαμβάνει να δώσει μια τάξη, καθώς τα παιδιά αποφασίζουν ν' αλλάξουν τα βαφτιστικά τους ονόματα με καλλιτεχνικά. Ο δάσκαλός τους μάλιστα, τα ενθαρρύνει να γράψουν μια ιστορία σχετικά με τα ονόματά τους, τι συμβολίζουν, από που προήλθαν και ποια σπουδαία πρόσωπα είχαν το αντίστοιχο όνομα. Μέσα από αρκετά απρόοπτες αλλά και τρυφερές ιστορίες τα παιδιά καταλαβαίνουν ότι τελικά εκείνο που πρέπει να μας απασχολεί δεν είναι το όνομα αλλά η... χάρη

Ιφέλ Χατζηστεφανίδου

Τα φαντασματάκια της γυάλινης αυλής,

της Ελένης Δικαίου, από τις εκδόσεις Πατάκη

Το βιβλίο «Τα φαντασματάκια της γυάλινης αυλής» της Ελένης Δικαίου από τη συλλογή χελιδόνια είναι ένα υπέροχο βιβλίο.

Ο Αιμίλιος και ο Τιμόθεος, δύο φαντασματάκια που είναι αδέρφια μένουν άστεγοι για λίγο γιατί τους γκρεμίζουν το στοιχειωμένο τους σπίτι.

Γνωρίζουν τον Αγκαίο και τον γεράκο με το παιδί και το σκυλάκι του οπού μένουν μαζί για ένα χρόνο και μετά αναγκάζονται να μείνουν στα πιθάρια ενός σχολείου γιατί οι φίλοι τους πάνε στον ουρανό.

Το βιβλίο αυτό έχει χιούμορ και θα σας κάνει να ξεκαρδιστείτε στα γέλια.

Ζωή Γαλατσιδά

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

Οι διατροφικές συνήθειες των μεσαιωνικών Ελλήνων

Η βυζαντινή κουζίνα χαρακτηριζόταν από ποικιλία και φαντασία. Από τα πλούσια καρυκευμένα εδέσματα που σερβίρονταν στα γεύματα των βυζαντινών αριστοκρατών και του παλατιού ως τα πιο λιτά πιάτα που αποτελούσαν το διαιτολόγιο των φτωχότερων κατοίκων της Κωνσταντινούπολης και των επαρχιών, μπορεί να συμπεράνει κανείς πολλά για τις κοινωνικές συνθήκες και τον πολιτισμό της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

Στο πολύμορφο εθνικό, φυλετικό και πολιτισμικό μωσαϊκό που συγκροτούσε τη Βυζαντινή αυτοκρατορία, οι Έλληνες συνυπήρχαν με άλλους εξίσου, ενδιαφέροντες λαούς, όπως Άραβες, Σύριοι, Εβραίοι, Λατίνους, Αρμένιους και Σλάβους. Το αποτέλεσμα ήταν να υπάρξουν αλληλεπιδράσεις που φάνηκαν και στο βυζαντινό τραπέζι, αν και κυρίαρχη θέση είχε το ελληνικό στοιχείο.

Μεγάλο ρόλο στη διαμόρφωση της βυζαντινής κουζίνας έπαιξαν αρχικά οι αρχαιότερες διατροφικές προτιμήσεις, οι κλιματολογικές συνθήκες και τα εκτενή γεωγραφικά όρια της βυζαντινής επικράτειας, όπως και η περίπλοκη οικονομική – κοινωνική διαστρωμάτωση της βυζαντινής κοινωνίας. Είναι λοιπόν σαφές ότι δεν υπήρχε ενιαία βυζαντινή κουζίνα.

Η πλούσια ποικιλία της βυζαντινής κουζίνας χαρακτηρίζει όλα τα γεύματα της καθημερινής ζωής αλλά και τα εορταστικά δείπνα ακόμα και τη νηστεία.

Τα κύρια γεύματα ενός μέσου βυζαντινού ήταν τρία και αποτελούνται από το πρόγευμα, το μεσημεριανό γεύμα και το δείπνο. Εκτός από τα κύρια γεύματα υπήρχε το «Βουκκακράτο», δηλαδή ψωμί βουτηγμένο στο κρασί, που ήταν πρόχειρο γεύμα, το οποίο έπαιρναν πριν δύσει ο ήλιος και πριν συγκεντρωθούν για το δείπνο.

Τα γλυκίσματα δεν έλειπαν από το βυζαντινό διαιτολόγιο. Μετά το δείπνο, οι εύπορες οικίες συνήθιζαν να προσφέρουν γλυκίσματα ως επιδόρπιο, τα αναδείπνια ή επιδείπνια η δουκλία.

Υπήρχαν διαφορές ονομασίες για τα γλυκίσματα, ανάλογα με το τρόπο παρασκευής τους. Έτσι όσα είχαν βάση το μέλι ήταν γνωστά ως μελιτίρια ή μελιππητα. Και όσα γλυκίσματα είχαν ξινή και ελαφρά καυστική γεύση ονομάζονταν υποτρύματα.

Τις πίτες τις ονόμαζαν «πλακούντες» και αυτούς που τις κατασκεύαζαν «πλακουντοπιούς», ενώ τις γλυκές πίτες τις ονόμαζαν «πέμματα».

Είναι γνωστό ότι οι λαοί της πρώιμης μεσαιωνικής Ευρώπης όπως και αρχαίοι Έλληνες δεν γνώριζαν τη ζάχαρη, μέχρι που τον 8^ο αι. οι Μαυριτανοί κατάκτησαν την Ισπανία, φέρνοντας την μαζί τους και τον 13ο αι., όταν οι σταυροφόροι ληλάτησαν τα αραβικά καράβια και γνώρισαν το «γλυκό αλάτι», όπως το αποκαλούσαν. Γι αυτό το λόγο το μέλι ήταν ευρέως διαδεδομένο και μ' αυτό περιέχονταν διάφορα γλυκίσματα.

Το μέλι του Υμηττού και της Θάσου ήταν τα πιο ονομαστά. Πολλοί όμως προτιμούσαν το «ακαπνί» μέλι, αυτό δηλαδή που μάζευαν από τις κερήθρες πριν καπνίσουν τις μέλισσες.

Επίσης χρησιμοποιούσαν αντί για μέλι, πετιμέζι ή σιραίο / δροσοίτο, ένα είδος σιροπιού που έβγαине από ρόδια.

Ένα γλυκό που άρεσε σε πολλούς τότε, ήταν ένας χυλός από αλεύρι με μέλι και σταφίδες, ή «γρούτα». Όμως τα πιο αγαπημένα γλυκίσματα ήταν τα «λαλάγια», γνωστά μέχρι σήμερα στην Πελοπόννησο και την κεντρική Ελλάδα, δηλαδή ζύμη από αλεύρι την οποία τηγάνιζαν και την περιέχοναν με μέλι.

Επίσης υπήρχαν τα γλυκίσματα με ξηρούς καρπούς, όπως το «καρύδάτο», ένα έδεσμα με βάση τα καρυδιά και το μέλι, καθώς και το ρυζόγαλο το οποίο διαδόθηκε κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο όταν πλέον εντάθηκε το εμπόριο μεταξύ Ευρώπης και Ασιατικών χωρών οι οποίες ήταν κύριοι παραγωγοί αυτού του προϊόντος.

Μιχάλης Γιαννάκης